Helsingin kaupunki
Kaupunginkanslia
Elinkeino-osasto

31.1.2019

Elinkeinojohtaja

Asiantuntijalausunto eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle hallituksen esityksistä Kasvupalveluvirastoksi, kasvupalvelujen asiakastietojen käsittelystä ja turvallisuusselvityslain muuttamisesta

HEL 2019-000735 T 03 00 00

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta (HE 266/2018 vp)

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Kasvupalveluvirastosta ja laki kasvupalvelujen asiakastietojen käsittelystä, jolla kumottaisiin yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annettu laki. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi turvallisuusselvityslakia.

Esityksellä ehdotetaan muutettavaksi nykyinen KEHA-keskus työ- ja elinkeinoministeriön alaiseksi Kasvupalveluvirastoksi. Virasto tuottaisi ja ylläpitäisi valtakunnallisia sähköisiä palveluita, tietojärjestelmiä ja tietoalustoja. Virasto hoitaisi kotoutumisen edistämisestä ehdotetussa laissa tarkoitettujen valtion korvausten maksatuksen sekä vuoden siirtymäajan KEHA-keskuksen nykyisin myöntämien TE-hallinnon tukien ja korvausten maksatusten. Siirtymäajan jälkeen nämä maksatustehtävät siirtyisivät Uudenmaan kasvupalvelukuntayhtymään ja muualla maakuntiin. Kasvupalveluvirastoon siirrettäisiin myös nykyinen TE-hallinnon valtakunnallinen asiakaspalvelukeskus. Esityksessä ehdotetaan lisäksi säädettäväksi laki kasvupalvelujen asiakastietojen käsittelystä. Käsittelyä varten olisi rekrytoinnin ja työllistymisen asiakastietojärjestelmä ja yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmä.

Esitys on osa maakunta- ja sote -uudistukseen sisältyvää kasvupalvelu-uudistusta, jota esitetään toimeenpantavaksi 1.1.2021 alkaen. Pääkaupunkiseudun kaupungit ovat 15.5.2018 päättäneet ja lausuntonaan eduskunnalle todenneet, että maakunta- ja sote -uudistuksella on paljon vahingollisia vaikutuksia kasvavien kaupunkien taloudelle, palveluille ja investointikyvylle, eikä se ota huomioon pääkaupunkiseudun erityispiirteitä. Uudistus ei toteuta riittävästi sille asetettuja tavoitteita, eikä ehdotuskokonaisuutta tule esitetyssä muodossaan hyväksyä.

Postiosoite
PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 00170
http://www.hel.fi/kaupunginkanslia

Puhelin
+358 9 310 1641
Faksi
+358 9 655 783

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

Esitykseen liittyen lausutaan kunnioittaen seuraavaa:

Kasvupalveluvirastoa ei tule perustaa ja sille määritetyt tehtävät ovat parhaiten sijoitettavissa Vimanaan, kuntayhtymään ja muualla maakuntiin sekä Luova-virastoon. Esityksen antaminen erillään kasvupalveluja alke -lakiesityksestä (HE 35/2018 vp) ei ole ollut viraston tavoitteita ajatellen tarkoituksenmukaista. Kokonaisuudessaan esitys on ristiriitainen kasvupalvelu-uudistuksen tavoitteiden kanssa, koska vahva keskusvirasto hidastaa uudistuksessa tarkoitettujen alueellisia erityispiirteitä huomioivien palvelumallien kehittymistä.

1. Helsingin kaupunki pitää Kasvupalveluviraston perustamista tarpeettomana, koska tietojärjestelmien hallinnointitehtävät ovat tarkoituksenmukaisemmin sijoitettavissa jo toimintansa käynnistäneeseen Vimana Oy:hyn. Viraston maksatustehtävät voidaan sijoittaa suoraan Uudenmaan kuntayhtymään ja muualla maakuntiin. Kotoutumisen edistämistä koskevat korvaukset voidaan järjestää myös toisen valtion viranomaisen kautta (esim. Luova).
2. Kasvupalveluviraston vahva ohjausrooli on ristiriidassa maakunnallisen itsehallinnon ja kasvupalvelu-uudistuksen tavoitteiden kanssa. Virastolle tulee asettaa ainoastaan valtakunnallisten tietojärjestelmien kehittämiseen ja ylläpitoon liittyviä tehtäviä.
3. Kasvupalveluihin tarkoitettu neuvonta- ja kehittämisresurssi tulee siirtää Uudenmaan kuntayhtymään ja muualla maakuntiin.
4. Kasvupalvelujen asiakastietoja koskevaan esitykseen tulee lisätä kohta, jonka mukaan käyttöoikeus ko. asiakastietojärjestelmiin voidaan myöntää myös sellaiselle henkilölle, joka hoitaa kunnan yleiseen toimialaan perustuvia työllisyys- ja yrityspalveluita.

1. Kasvupalveluviraston tarkoituksenmukaisuus

Kasvupalveluvirastolle esitettyjen tehtävien sijoittamismahdollisuutta toiselle viranomaiselle ei ole lainkaan pohdittu. TE-hallinnon tukien maksatustehtävien vuoden kestoinen siirtymäaika on tarpeeton ja tehtävät ovat maakuntauudistuksen lykkäännyttyä helposti siirrettävissä suoraan Uudenmaan kuntayhtymään ja muualla maakuntiin. Siirtymäajan jälkeen virastoa perustellaan ainoastaan kahdelle henkilötyövuodelle resursoidulla kotoutumisen edistämiseen liittyvällä maksatustehtävällä, joka olisi sijoitettavissa myös esitettyyn Luova-virastoon.

Kasvupalveluvirastolle esitetyt tietojärjestelmien kehitys- ja ylläpitotehtävät olisi tarkoituksenmukaisinta sijoittaa Vimana Oy:hyn. Esityksen mukaan Kasvupalveluvirastolle esitettyjen toimialariippuvaisten tietohallintopalvelujen kehittäminen ja tuottaminen tulee aina pitää ko. hal-

linnonalan ohjauksessa. Tähän liittyen on huomautettava, että sote-palveluiden osalta Viman Oy siirtyy myöhemmin 90-prosenttisesti maakuntien omistukseen. Samalla toimijalla olisi parhaat mahdollisuudet kasvupalvelujen ja sote-asiakastietojärjestelmien yhteensovittamiseksi.

2. Maakunnallinen itsehallinto ja TEM:n kasvupalvelujen ohjausrooli

Kasvupalvelu-uudistus muuttaisi julkisten työllisyys- ja yrityspalvelujen järjestämisen ja tuottamisen rakennetta merkittävästi. Aiemmin valtion viranomaisten vastuulla olleiden palveluiden järjestämisvastuu siirtyy itsehallinnollisille maakunnille. Palveluiden tuottaminen avataan myös entistä laajemmin yksityisille toimijoille. Palvelujen järjestämisvastuu on vastedes maakunnilla, mutta palvelujen rahoituksesta vastaa valtio, mikä merkitsee myös järjestämis- ja rahoitusvastuun eriytymistä.

Vahva keskusvirasto hidastaa alueellisia erityispiirteitä huomioivien palvelumallien kehittymistä. Virastolle tulee asettaa ainoastaan valtakunnallisten tietojärjestelmien kehittämiseen ja ylläpitoon liittyviä tehtäviä. Virastolle ei ole tarkoituksenmukaista antaa ohjausvaltaa kasvupalvelujen järjestämiseen liittyvissä kysymyksissä. Mikäli 18 maakuntaa hankkii itsenäisesti palveluita alueensa palveluntuottajilta, ei palveluita voida järjestää tarkoituksenmukaisesti keskitetystä virastosta käsin.

3. Kasvupalveluviraston tehtävät ja resurssien siirtyminen

Kasvupalvelujen neuvontapalvelu tulee järjestää maakunnallisesti ja kasvupalvelujen kehittämisresurssi tulee siirtää kuntayhtymälle ja muualla maakunnille. Siirtyvää henkilöstöä koskevat resurssilaskelmat on esitetty ainoastaan maksatustehtäviä koskien, mutta esimerkiksi KE-HA:aan sijoitettua TE-palvelujen kehittämisresurssia ei ole arvioitu.

Kasvupalveluvirastoon siirrettäisiin nykyinen TE-hallinnon asiakaspalvelukeskus, jonka esitetään tarjoavan jatkossa keskitettyä neuvontaa valtakunnallisissa kasvupalveluissa sekä käytön tukipalveluita sähköisten ja digitaalisten palvelujen asiakkaille. Luonnosesitykseen verrattuna neuvontatehtävien sisältöä on täsmennetty niin, että kävisi selkeästi ilmi kyseessä olevan valtion palveluita koskevasta neuvonnasta.

Kasvupalveluviraston esitetään tarjoavan käytön tukipalveluita sähköisten ja digitaalisten palveluiden asiakkaille. Nämä palvelut kattavat esityksen asiointikertavertailussa liki 80 prosenttia nykyisen palvelukeskuksen resurssitarpeesta (sähköisten palveluiden tuki yms., s. 9). Tässä yhteydessä jää epäselväksi, kuinka suuri osa neuvontaresurssista siirrettään kuntayhtymään ja muualla maakuntiin. Asian väljä määrittely on myös kyseenalainen, koska esityksen luonnosversiossa neuvontapalvelua esitettiin kokonaisuudessaan vuoden siirtymäajaksi Kasvupal-

veluvirastoon, jonka jälkeen toiminnon jatkamisesta olisi voitu säätää valtioneuvoston asetuksella.

4. Kunnan vastuu alueen työllisyyden edistämisessä ja pääsyoikeudet asiakastietojärjestelmiin

Lakisääteisten palveluiden tarjonta ei ole usein riittävää ja kunnan palvelut täydentävät monilta osin kasvupalvelujen palvelutasoa. Pääkaupunkiseudun kaupungit panostavat kasvupalveluihin kytkeytyviin palveluihinsa liki Uudenmaan kasvupalvelurahoituksen verran omia resurssejaan. Kunnan työntekijöillä ei kuitenkaan ole eikä tulisi olemaan pääsyä valtakunnallisiin asiakastietojärjestelmiin. Kuntien työllisyyttä edistävistä tehtävistä ei esityksen mukaan säädetä riittävän täsmällisesti ja tarkkarajaisesti, jotta käyttöoikeus voitaisiin myöntää. Palvelujen täsmällistä ja tarkkarajaista määrittelyä koskien on huomautettava, että lakisääteiset kasvupalvelut on myös esitetty erittäin väljästi rekrytointi- ja osaamisen kehittämispalveluiden ja rekrytointikoulutuksen käsitteillä.

Kasvupalvelujen asiakastietoja koskevan esityksen 8 §:n 2 momenttiin tulee lisätä uusi 4 kohta, jonka mukaan käyttöoikeus rekrytoinnin ja työllistymisen asiakastietojärjestelmään voidaan myöntää henkilölle, joka hoitaa kunnan yleiseen toimialaan perustuvia työllisyys- ja yrityspalveluita. Oikeudet tulee myöntää erityisesti järjestelyissä, joissa kunta ja TE-hallinto järjestävät yhteistä palvelukokonaisuutta.

Kunnille ei tule säätää työmarkkinatuen rahoitusosuutta, mikäli kunnilla ei katsota olevan lakisääteistä velvollisuutta alueensa työllisyyden edistämiseen ja kunnille ei myönnetä käyttöoikeutta kansallisiin asiakastietojärjestelmiin. Rahoitusosuutta on säädettäessä perusteltu mm. sillä, että ratkaisu palkitsee kuntia, jotka edistävät työttömien aktivoitumista ja työllistymistä sekä korostaa kuntien roolia pitkäaikaistyöttömyyden aktiivisessa hoidossa. (HE 183/2014 vp) Palvelujen toiminta ja yhteensovittaminen lakisääteisten kasvupalvelujen kanssa on kuitenkin tosiasiassa erittäin vaikeaa ilman ko. asiakasryhmän henkilötunnus- ja postinumerotietoja laajempia työnhaku- ja asiakastietoja.

Lisätiedot

Ilkka Haahtela, maahanmuutto- ja työllisyysasioiden päällikkö, puhelin: 040 1259887
ilkka.haahtela(a)hel.fi
Eetu Pernu, erityissuunnittelija, puhelin: eetu.pernu@hel.fi

Elinkeinojohtaja

Marja-Leena Rinkineva
elinkeinojohtaja